

Rozen worden uit Kenia overgevlogen zodat u uw liefste aangenaam kunt verrassen. Bananen komen per boot aangevaren van over de grote Atlantische plas om in het papje van uw kleine koter geprakt te worden. Flessenwater wordt per vrachtwagen vanuit de Alpen aangevoerd om uw ergste dorst te lessen. Daar kruipt allemaal energie in. En nog geen klein beetje. Zulke bedenkingen krijgt u voorgeschoteld in het nieuwste boek van **Jan Juffermans**, medewerker van De Kleine Aarde, het Nederlandse centrum voor een duurzame levensstijl.

Hoe zwaar weegt u op de aarde?

De mondiale voetafdruk

De gemiddelde Belg gebruikt zoveel fossiele energie, grondstoffen en ruimte, dat mensen elders op aarde daar schade van ondervinden en tekort worden gedaan. Een zelfde niveau van consumptie is onmogelijk voor bijvoorbeeld alle Chinezen en de Indiase bevolking. Daarvoor zouden zeker twee extra aardes nodig zijn. De mondiale voetafdruk presenteert een rekenkundig model dat de oppervlakte aarde in kaart brengt die voor ons

gewoon pech? Daar valt een boompje over op te zetten. Juffermans citeert **Gandhi** ('De aarde produceert voldoende voor ieders behoefte, niet voor ieders hebzucht') maar ook de minder voor de hand liggende liberale filosoof **John Locke**. Die verkondigde al in 1690 dat elk individu recht heeft op maximale vrijheid om het eigen leven vorm te geven. Op basis hiervan formuleerde hij het uitgangspunt dat niemand zomaar stukken natuur

productief is. Die ruimte staat onder grote druk. Dat probleem kent vele oorzaken, maar met name gevaarlijke stoffen, de alsmaar stijgende productie en consumptie en een snel groeiende wereldbevolking springen in het oog. Dat deze roofoverval op de planeet ernstige gevolgen heeft, voor onszelf en de volgende generaties, is nog maar nauwelijks doorgedrongen. Dat komt omdat de verbanden nog niet goed zichtbaar zijn en we de grenzen nog niet goed kennen. Wellicht ook omdat het om 'zachte' grenzen gaat. De natuur laat, tot op zekere hoogte, over zich lopen. De mondiale voetafdruk maakt dergelijke problemen duidelijk en beter hanteerbaar. Wat de mondiale verdeling betreft, wordt uitvoerig stil gestaan bij de nog steeds groeiende kloof tussen rijk en arm. We staan, zo concludeert Juffermans, anno 2006 voor de eenvoudige vraag hoe we bijvoorbeeld 10 appels moeten verdelen onder 10 kinderen. Nu gaat het nog zo dat 2 kinderen al direct 8 appels pakken. De andere 8 kinderen moeten maar zien hoe ze het restant verdelen. Met de mondiale voetafdruk kunnen we leren eerlijker te delen, denkt hij. Om dat proces te versnellen en conflicten te voorkomen bepleit Juffermans meer juridische stappen naar duurzaamheid. Er is haast bij, want het leven op aarde staat letterlijk op het spel.

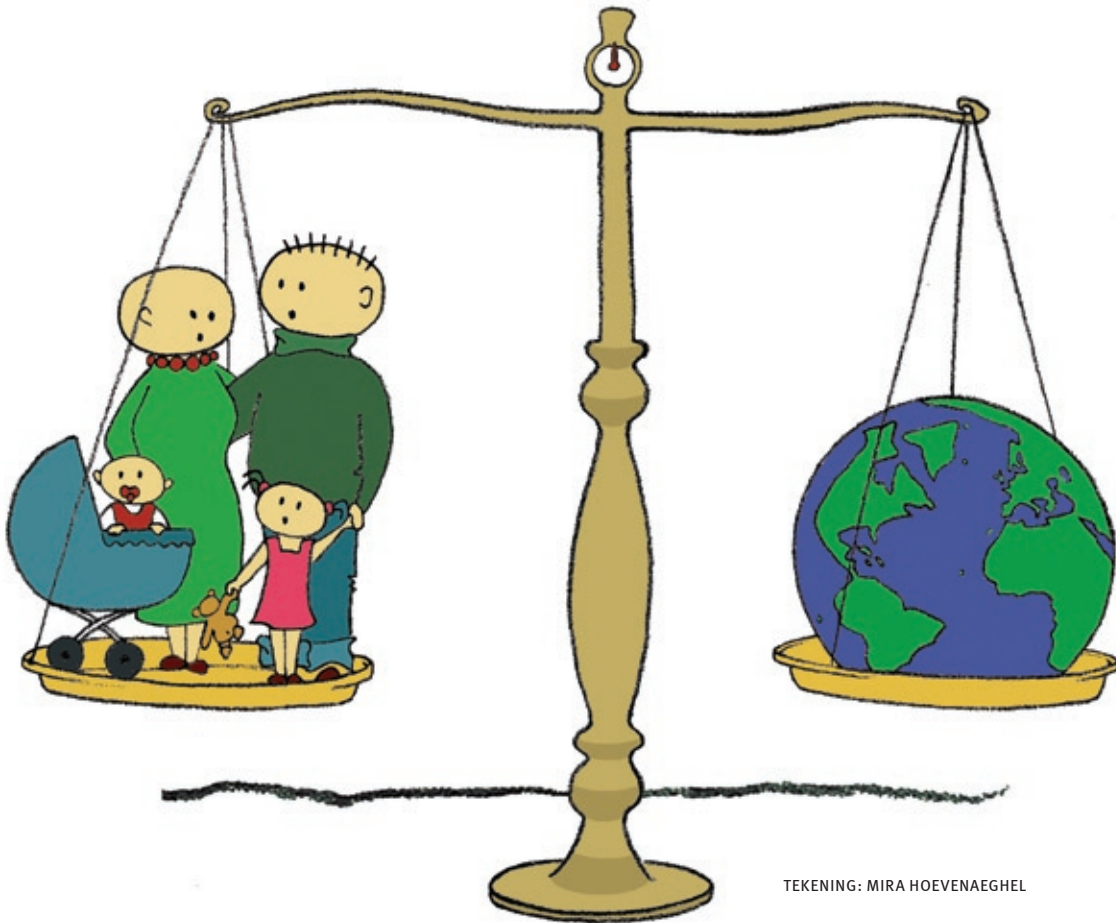
“De aarde produceert voldoende voor ieders behoefte, niet voor ieders hebzucht.”

consumptiegedrag noodzakelijk is. Een lap vlees op uw bord, om maar een voorbeeld te geven, beslaat 7 m². Het 'eerlijk aardeaandeel', de gebruiksruimte die in principe voor elke aardbewoner beschikbaar is, klokt af op 1,8 hectare. Probleem is dat de rijke landen daar ruim boven zitten. Noord-Amerika, Europa en Japan scoren torenhoog en leven op te grote voet. De modale Belg rooit het met 5,6 ha en scoort daarmee hoger dan het Europees gemiddelde (4,8 ha). Hebben we daar dan geen recht op? De armen hebben toch

voor zichzelf mag claimen omdat de planeet eindig is. Je mag wel een deel van de vruchten van de natuur opeisen, mits er voor anderen genoeg en van dezelfde kwaliteit overblijft! Niemand kan meer aanspraak maken op de natuur dan een ander, want de mogelijkheden die de natuur biedt, zijn niemands persoonlijke verdienste.

Door de duurzaamheidsbarrière

De mondiale gebruiksruimte is de ruimte op aarde, die biologisch

TEKENING: MIRA HOEVENAEGHEL

Rond 1987, zo is achteraf vastgesteld, brak de mensheid als het ware door de duurzaamheidsbarrière van de aarde heen. Geruisloos. Geen luide knal gehoord. Nooit eerder in de menselijke geschiedenis gebruikten we meer van de aarde dan de natuur kan opbrengen. We hebben er daarom nog grote moeite mee om de verregaande consequenties te bevatten. Overbevising is hiervan een goed voorbeeld. Als het visbestand zodanig wordt uitgedund dat het zich niet meer kan herstellen, zijn de vissers (en wij allemaal) behoorlijk de klos. Om van biodiversiteit nog te zwijgen. Helaas werden de recente visquota die Europa oplegde door de vissers vijandig onthaald. We dansen op de vulkaan. Nochtans zal de politiek haar gewicht onvermijdelijk in de weegschaal moeten leggen. Tenslotte werd de huidige malaise ook door de politici vormgegeven. De aanleg van autowegen moedigt het gebruik van de auto aan en de razendsnelle

ontwikkeling van de luchtvaart wordt, bij afwezigheid van belasting op kerosine of het vliegen zelf, nog altijd zwaar gesubsidieerd. Juffermans besluit dat duurzame levensstijlen dringend nodig zijn, en zelfs een kwestie van mensenrechten. Tegelijk laat hij de aantrekkelijke kanten van een duurzame levensstijl zien. Hij somt in het boek 100 stappen op die hij persoonlijk heeft gezet om zijn eigen leven duurzaam te maken en dus zijn voetafdruk aanzienlijk te verkleinen. Inspirerend en soms grappig en herkenbaar. Do the right thing!

Jan Juffermans, *Nut en noodzaak van de mondiale voetafdruk*, Lemniscaat, Rotterdam, 2006, 160 blz., € 14,5, ISBN 90 5637 839 2.

Het boek is gratis te raadplegen op www.janjuffermans.nl of via overschrijving (IBAN: NL 23 PSTB 0001 7547 33 en BIC: PSTBNL 21) van

€ 13,5 (incl. verzendkosten) op naam van J.P. Juffermans, Apollopad 25, Boxtel, Nederland met vermelding 'Boek MV' en uw eigen adres.

Geert Van Geeteruyen

